

24.05.2021

Asia/7

§ 395

Periaatepäätös sähkölauttahankkeen jatkovalmistelusta

HEL 2021-005767 T 00 01 04 00

Päätös

Kaupunginhallitus teki periaatepäätöksen sähkölauttahankkeen jatkovalmistelusta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi
Saara Kanto, hankepäällikkö, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tekninen esiselvitys Vientistrategit Oy
- 2 Selvitys Ramboll
- 3 Selvitys WSP
- 4 Selvityksen liitteet WSP

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin merellinen strategia

Kaupunkistrategian 2017–2021 mukaan Helsingin merellinen sijainti on osa kaupungin perusluonnetta ja -olemusta. Strategian mukaan merellisten alueiden kehittämisen tavoitteena on helpottaa kaupunkilaisten ja vierailijoiden pääsyä rannoille ja saariin sekä parantaa saarikohteiden virkistyskäyttömahdollisuuksia, palveluita ja vesiliikenneyhteyksiä.

Kaupunginhallitus on 11.3.2019 § 188 hyväksynyt Helsingin merellisen strategian ja toimintaohjelman, jonka mukaan osana merellistä strategiaa kehitetään kaupungin merellisten kohteiden saavutettavuutta ja tehdään julkisen vesiliikenteen kokeiluja. Merellisessä strategiassa todetaan myös, että ympäristötietoisuus on mahdollisuus uudentyypisen

liiketoiminnan ja tuoteinnovaatioiden kehittämiseksi ja ilmastokestävyys ja hiilineutraalit ratkaisut toteutuvat merellisessä kehittämisessä.

Merellistä strategiaa ja sen osana vesiliikenteen kehittämistä on toteutettu sekä toteutetaan kaupungin eri toimialoilla yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa.

Helsingin vesiliikenteen nykytila

Nykytilassa Helsingin kaupunki hallinnoi vain pientä osaa kaupungissa ajattavasta vesiliikenteestä. Tällä hetkellä vesiliikenneyhteydet on järjestetty kolmella eri toteutusmuodolla.

1) Kaupungin oma liikennöinti: Helsingin kaupungin kokonaan omistama yhtiö Suomenlinnan Liikenne Oy hoitaa omilla ja alihankkijan aluksilla henkilö- ja ajoneuvoliikennettä Suomenlinnaan osana Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) tilaamaa julkisen liikenteen liikennöintiä.

2) Kilpailutettu liikennöinti: kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala kilpailuttaa yksityisillä liikennöitsijöillä neljää kesäisin ajettavaa vesiliikennelinjaa Pihlajasaareen, Uunisaareen, Kaunissaareen sekä itäisen saariston kohteisiin. Helsingin ensimmäinen sähköllä toimiva kutsuliikennevene liikennöi Vartiosaareen kesällä 2020. Vastaava palvelu jatkuu myös tänä kesänä 2021, mutta hankinnan on voittanut eri toimija. Kaupunki on tässä hankkijana ja operoijana on yksityinen toimija. Vaikka operoija tänä kesänä vaihtui, on palvelu asiakkaiden suuntaan kuitenkin hyvin samankaltainen kuin kesällä 2020. Molempien kesien toiminnan rahoituksessa ja mahdollistamisessa on ollut mukana OmaStadi-rahoitus, koska hanke oli yksi osallistuvan budjetoinnin voittajaehdotuksista.

3) Yksityiset liikennöitsijät: lisäksi kaupungissa toimii yksityisiä vesiliikennelinjoja muun muassa saarissa toimiviin ravintoloihin ja pienvene-satamiin.

Suomenlinnan liikennettä lukuun ottamatta vesiliikenne on ainoastaan avovesiaikana tapahtuvaa.

Päästötön vesiliikenne, sähkölauttahanke

Sähkölauttahankeessa on kyse täysin uudenlaisen akkukäyttöisen, jäissä kulkevan vesiliikennekaluston suunnittelusta ja valmistelusta. Hankkeella pyritään edistämään kaupungin hiilineutraalisuustavoitteita. Varsinaisen aluskehityksen lisäksi hankkeessa testataan uudenlaisia toimintamalleja ja akkutekniikkaa sekä rakennetaan uutta siirrettävää lataus- ja laituri-infrastruktuuria.

Hankkeen tarkoituksena on toteuttaa Suomen ensimmäinen sähkökäyttöinen kaupungin sisäiseen liikenteeseen tarkoitettu ympäri vuoden liikennöivä lauttayhteys. Helsingin kaupunki toimii kokeilualustana akkukäyttöiselle saaristovesiliikenteelle.

Tarvittavan kaluston ennakoitu hankintahinta ylittää EU-hankinnan kynnsarvot, joten kalusto on kilpailutettava EU-tasolla. Tekninen esiselvitys on liitteenä 1.

Liikennöitävistä reiteistä

Sähkölauttaliikenne on suunniteltu aloitettavaksi Meritullintorin ja Kruunuvuorenrannan välisellä reitillä. Reitti lisää rakentuvan Kruunuvuorenrannan asukkaiden liikkumisvaihtoehtoja tarjoamalla kestäväan kulkutapaan perustuvan lisäyhteyden keskustaan suuntautuville matkoille, kunnes Kruunusillat-hanke valmistuu. Lauttayhteyden ja Kruunusillan sijoittumista havainnollistava kuva on oheismateriaalissa.

Suunniteltu vesiliikenneyhteys mahdollistaa henkilöliikenteen ja polkupyörien kuljettamisen aluksella. Kävelyä merkittävästi nopeampana kulkutapana polkupyörä laajentaa aluetta, jolla lautalla tehty matka voi muodostua ajallisesti kilpailukykyiseksi henkilöautoon tai bussi-metro-yhdistelmään verrattuna. Polkupyörä osana joukkoliikenteen matkaketjua parantaa erityisesti ydinkeskustan sekä niiden alueiden saavutettavuutta, joissa joukkoliikenneverkko peittävyysessä tai palvelutasossa on puutteita.

Lautta- ja laiturikalusto on suunniteltu niin, että se ovat tarpeen mukaan siirrettävissä kaupungissa eri yhteysväleille. Alustavissa tarkasteluissa on löydetty muutamia mahdollisia linjoja, joissa voitaisiin hyödyntää sähköistä vesiliikennettä täydentämään olemassa olevia joukkoliikenneyhteyksiä.

Tällaisia reittivaihtoehtoja, joilla voisi olla kysyntää suoralle vesiyhteydelle ja joilla on rannalle ulottuvaa tiivistä rakentamista, ovat:

- Hernesaari – Jätkäsaari – Lauttasaari – Ruoholahti
- Meritullintori – Nihti (Kalasatama).

Näistä vaihtoehtoista tehdään tarkemmat selvitykset ennen Kruunuvuorenrannan sillan avautumista.

Matkustajamäärät

Meritullintorin ja Kruunuvuorenrannan reitin matkustajamääristä on tehty kaksi selvitystä: Ramboll (2019) ja WSP (2020). Selvitykset ovat liitteinä 2 ja 3.

Rambollin selvityksen mukaan matkustajia olisi 365 000 vuodessa ja WSP:n selvityksen mukaan 474 000 vuodessa. Lähtökohta kysynnän arvioinnille on Kruunuvuorenrannan alueen vuoden 2025 asukasmäärä (noin 9 100 asukasta). Suurin osa liikenteestä tulisi olemaan työmatkaliikennettä. Kruunuvuorenrannan alueelle suuntautuvien virkistysmatkojen tuomaa mahdollista lisäkysyntää vesijoukkoliikenteelle ei ole huomioitu.

Kruunusillat-hankkeen hankearvioinnissa (2016) on arvioitu, että noin 30 % koko Laajasalon joukkoliikennematkoista suuntautuu Helsingin niemelle ja ydinkeskustaan. Rambollin tekemässä selvityksessä on arvioitu, että vuonna 2025 näistä matkoista noin 50 % kohdistuisi vesijoukkoliikenteen yhteydelle. Lauttojen pitkä pitoaika huomioiden on kaikkien suunniteltujen reittien osalta tarve tehdä asukkaiden liikkumistarpeisiin perustuva tarkempi selvitys linjojen potentiaalisista matkustajamääristä.

Tarvittavat investoinnit ja käyttökustannukset

Tehtyjen selvitysten mukaan laiturit ovat toteutettavissa siirrettävinä ponttoniratkaisuin, johon sähkön latauskojeistot voidaan sijoittaa. Latausjärjestelmä tarvitaan vain reitin toiseen päähän Kruunuvuorenrantaan, jonne se on myös helpommin toteutettavissa. Alustavat investointikustannukset muodostuvat kahdesta aluksesta (yhteensä noin 7–8 milj. euroa) sekä laiturei- ja sähköistyskustannuksista. Kokonaisinvestointien arvioidaan olevan noin 8–9 milj. euroa.

Alusten miehitys edellyttää suunnitellulla aikataululla 14 työntekijän henkilöstömäärää. Henkilöstökulut, muut käyttökulut sekä poistot (20 v.) huomioiden liikennöinnin käyttökustannukset olisivat noin 1,4 milj. euroa vuodessa.

HSL:n kanssa on neuvoteltu sähkölautan liikenteen ottamisesta osaksi HSL:n joukkoliikenne- ja lippujärjestelmää. Alustavasti on sovittu, että HSL:n liput kelpaisivat reitillä ja HSL maksaisi korvausta kaupungille toteutuneen matkustajamäärän perusteella, mikäli kaupunki vastaa kaikesta lautan liikennöinnistä aiheutuvista kuluista. Järjestely olisi samankaltainen kuin se, joka käytössä seudun ulkopuolelta tulevan bussiliikenteen (U-liikenne) sekä Riihimäen ja Lahden taajamajunaliikenteen lippuyhteistyössä ja HSL:n liikennöitsijälle maksamissa liikennöintikorvauksissa.

Edellä mainittujen vuotuisten kustannusten ja HSL:n maksaman korvauksen jälkeen Helsingin kaupungille maksettavaksi jäävän sähkölautaliikennöinnin nettokustannuksen on arvioitu olevan matkustajamäärästä riippuen noin 900 000–1 000 000 euroa vuodessa. Lisäksi HSL:n lauttamatkustajista maksettava nousukorvaus voi nostaa hieman Hel-

singin kuntaosuutta HSL:lle, jos helsinkiläisten joukkoliikenteen kokonaiskäyttö ei kasva lauttamatkustusta vastaavasti. Toisaalta HSL on arvioinut, että lautta mahdollisesti vähentää bussiliikenteen tarvetta kahdella linja-autolla ruuhka-aikana, mistä voisi koitua kaupungille noin 100 000 euron säästö vuodessa. Hankkeen investoinneille on todennäköisesti mahdollista hakea tukea kansallisista tai EU-tason tukirahastoista, mutta tätä vaihtoehtoa ei ole otettu laskelmissa huomioon. Käyttö- ja investointikustannukset ovat suuruusluokka-arvioita. Arviot tarkentuvat jatkosuunnittelussa.

Hankintamallit ja riskit

Alustavissa selvityksissä on arvioitu kahta eri hankintamallia. Toisessa investointi ja operointi toteutettaisiin Suomenlinnan Liikenne Oy:n (SLL) toimesta, jolla on olemassa oleva organisaatio. Toisessa mallissa sekä investointi ja operointi kilpailutettaisiin ja liikenne tuotettaisiin ulkopuolisenä ostopalveluna. SLL:llä on valmius toteuttaa hanke joko nykyisten liikenteen toimintamallien mukaisesti tai kilpailuttaa liikenteen operointi investointineen.

Jatkosuunnittelussa tulee arvioida tarkoituksenmukaisin ratkaisu. Samassa yhteydessä tulee määrittää HKL:n, SLL:n, kaupunkiympäristön toimialan ja HSL:n roolit asiassa.

Sähkölautta-hanke on merellisten palvelujen ja matkaketjujen monipuolistamisen näkökulmasta merkittävä lisä kaupungin sisäistä liikkumista, mutta ei liiketaloudellisesti kannattava. Valmistelun yhteydessä on tunnistettu riskejä, joita ovat muun muassa matkustajamäärien riittämättömyys ja odotettua suurempi alijäämä sekä uuteen teknologiaan liittyvät ongelmat, jotka voivat toteutuessaan vaikuttaa aikatauluun ja nostaa kustannuksia.

Jatkosuunnittelu ja toteutusaikataulu

Jos kaupunginhallitus hyväksyy päätösesityksen, kansliapäällikkö asettaa sähkölauttahankkeelle hankeryhmän, jonka puheenjohtajana toimii Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen (HKL) edustaja ja johon nimetään edustajat ainakin seuraavilta tahoilta:

- SLL
- Kaupunkiympäristön toimiala
- Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto
- Kaupunginkanslian elinkeino-osasto.

Erikseen arvioidaan myös HSL:n osallistumistarve.

24.05.2021

Asia/7

Hankeryhmän tehtävänä on tarkentaa jo tehtyjä selvityksiä ja valmistella hankepäätöksen tekemiseksi tarvittava aineisto (matkustajamääräarvioiden tarkentaminen, hankintamalli, toteutustapa, käyttö- ja investointikustannukset, rahoitusmalli, riskit ja niiden hallinta jne.) 31.1.2022 mennessä. Hankkeessa tarvittaviin ulkopuolisiin selvityksiin arvioidaan tarvittavan noin 60 000 euroa. HKL vastaa tässä vaiheessa tehtävien jatkoselvitysten rahoituksesta ja kattaa syntyvät kustannukset osana kaupungin HKL:lle talousarviokohdalta 3 10 06 Tuki HKL-liikelaitokselle maksamaa tukea.

Hankkeen toteuttaminen vaatii alusten ja laiturijärjestelyjen suunnittelun, kilpailutuksen ja rakentamisen. Suunnittelu- ja hankintaprosessiin sekä koekäyttöön arvioidaan kuluvan 18–22 kuukautta varsinaisesta hankepäätöksestä. Hankeryhmä tekee hankepäätösehdotuksen yhteydessä esityksen varsinaisen toteutusvaiheen rahoituksesta. Hankepäätös tuodaan erikseen päätettäväksi hallintosäännössä tarkoitettujen toimivaltarajojen mukaisesti.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on päättää asioista, joita ei ole säädetty tai määrätty muulle kaupungin toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi
Saara Kanto, hankepäällikkö, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tekninen esiselvitys Vientistrategit Oy
- 2 Selvitys Ramboll
- 3 Selvitys WSP
- 4 Selvityksen liitteet WSP

Oheismateriaali

- 1 Havainnekuva lauttayhteydestä ja Kruunusilta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

24.05.2021

Asia/7

Elinkeino-osasto
Talous- ja suunnitteluosasto
Kaupunkiympäristön toimiala
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos
Suomenlinnan Liikenne Oy
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566